

Aktualne jednoosobowe i kolegialne organy polskiej prokuratury na Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie

Current single and collegiate bodies of the Polish Prosecutor's Office in Lower Silesia and Opole

Streszczenie: W ramach niniejszego artykułu przedstawiono węzłowe kwestie związane z podziałem instytucji prokuratury w regionie dolnośląskim (obejmującym Dolny Śląsk i Opolszczyznę) na organy jednoosobowe i kolegialne. Oparte na regulacjach ustrojowo-prawnych i własnych spostrzeżeniach Autora jako kierownika jednostki – prokuratora rejonowego. Opracowane zostały ramy ustrojowe i zadania szefów prokuratur jako organów jednoosobowych i w tym samym zakresie działalność kolegialnych organów samorządu prokuratorskiego w postaci zgromadzenia prokuratorów i kolegiów prokuratury w prokuraturze regionalnej i prokuraturach okręgowych.

Słowa kluczowe: prokuratura, prokurator, zgromadzenie prokuratorów, kolegium prokuratury, szef prokuratury.

Abstract: As part of this article, in the field of links with the division of prosecutor's institutions in the Lower Silesia (including Lower Silesia and Opole) into single and collegial gardens, in terms of legal regulations and own insights depending on practice, as a Head of the prosecutor's office. The system framework and tasks of the heads of prosecutor's offices have been developed as covering single-person and in the same scope of activity, collective functions of the prosecutor's self-government in the form of assemblies of prosecutors and collage of prosecutors in the regional prosecutor's office and district prosecutor's offices.

Keywords: prosecutor's office, prosecutor, assembly of prosecutors, college of prosecutors, Head of the prosecutor's office.

Prokuratura zaliczana jest w Polsce do „organów ścigania” i „organów ochrony prawnej” jako ich instytucja składowa. Jest także elementem wymiaru sprawiedliwości, zasadniczo pierwszym, bo dającym wszelką inicjatywę organem – zajmuje jedno z naczelných miejsc, poddając swej kontroli w ustawowym zakresie wszelkie działania innych działów aparatu państwowego². Ponadto zakresem działania oddziałuje na niemal wszystkie regulowane prawem normy funkcjonowania społecznego. Zapewnia kontrolę prawną działań podmiotów publicznych i prywatnych. Niewątpliwie w systemie organów państwa prokuratura stanowi aktualnie

¹ Prokurator rejonowy w Dzierżoniowie.

² S. Wolski, *Oskarżyciel publiczny*, „Wileński Przegląd Prawniczy” 1938, R. IX, nr 6, s. 185 i n.; D. Gil, *Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego w polskim procesie karnym*, Warszawa 2011, s. 118.

wyspecjalizowaną agendę rządową – urząd państwowy powołany do stania na straży praworządności i zwalczania przestępczości.

Obecnie ustrojowa regulacja instytucji prokuratury znajduje się w ustawie, która została uchwalona przez Sejm dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (dalej: Pr. p.). Opublikowana została w Dzienniku Ustaw z 15 lutego 2016 r. pod pozycją 177. Uchyliła poprzednio obowiązującą ustawę Prawo o prokuraturze z 1985 r. Aktualnie obowiązująca ustawa – Prawo o prokuraturze weszła w życie 4 marca 2016 r.³

Prokuratura jako zorganizowany zespół ludzi dzieli się nie tylko miejscowo lub rzeczowo, ale również podmiotowo. Obecna struktura, określona w art. 16 Pr. p., przewiduje podział na Prokuraturę Krajową, Prokuratury Regionalne⁴, Prokuratury Okręgowe i Prokuratury Rejonowe w sposób rzeczowo-miejscowy⁵. Podmiotowo wskazać należy dychotomiczny podział wewnętrzny na organy jednoosobowe i organy kolegialne.

Do organów kolegialnych w regionie wrocławskiej prokuratury zaliczyć należy zgromadzenie prokuratorów przy Prokuratorze Regionalnym, kolegium prokuratury regionalnej oraz kolegia w pięciu właściwych miejscowo prokuraturach okręgowych. Na szczelbu prokuratur rejonowych nie występują podmioty kolegialne. Wymienione należą do form samorządu prokuratorskiego. Unormowania prawno-ustrojowe tych ciał kolegialnych znajdują się w rozdziale III ustawy Prawo o prokuraturze. Ze względu na zasady ustrojowe prokuratury, w tym szczególnie jednoosobowego kierownictwa i hierarchicznego podporządkowania formy

³ Por. R. Kmiecik, A. Staszak, *Prawo o prokuraturze. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2020, s. 17-18.

⁴ Ustawą z dnia 28 stycznia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2016 r., poz. 178) zostały zniesione prokuratury apelacyjne i w ich miejsce utworzono prokuratury regionalne (art. 29 ww. ustawy). Na temat zmian ustrojowych prokuratury w 2016 r., zob. więcej m.in.: R. Stefański, *Nowy model prokuratury, a postępowanie karne*, [w:] *Postępowanie karne po nowelizacji z dnia 11 marca 2016 r.*, red. A. Lach, Warszawa 2016, s. 44 i n. oraz art. 192 Pr. p. i wskazane w nim odwołanie do przepisów ustawy wprowadzającej ustawę Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2016 r., poz. 178 i 2103 oraz z 2017 r., poz. 1452).

⁵ Zakres opracowania skoncentrowany został na jednym z jedenastu regionów prokuratury – Regionie Dolnośląskim. Zakres miejscowy podziału jednostek powszechnych prokuratury najwyższego szczebla w terenie nie pokrywa się z liczbą województw (których jest 16) jako jednostek podstawowego podziału administracyjnego kraju. Prokuratura Regionalna we Wrocławiu obejmuje swym zakresem działania województwo dolnośląskie i województwo opolskie. W skład regionu dolnośląskiego wchodzi pięć prokuratur okręgowych w: Legnicy, Opolu, Świdnicy, Jeleniej Górze i we Wrocławiu. Ponadto 39 prokuratur rejonowych, które podlegają: prokuraturze okręgowej we Wrocławiu – rejon w: Miliczu, Oleśnicy, Oławie, Strzelinie, Środzie Śląskiej, Trzebnicy, Wołowie, dla Wrocławia Fabryczna, dla Wrocławia Krzyki-Wschód, dla Wrocławia Krzyki-Zachód, dla Wrocławia Psie Pole, dla Wrocławia Stare Miasto, dla Wrocławia Śródmieście; prokuraturze okręgowej w Opolu – rejon w: Brzegu, Głubczycach, Kędzierzynie-Koźlu, Kluczborku, Nysie, Oleśnie, Opolu, Prudniku, Strzelcach Opolskich; prokuraturze okręgowej w Świdnicy – rejon w: Bystrzycy Kłodzkiej, Dzierżoniowie, Kłodzku, Świdnicy, Wałbrzychu, Ząbkowicach Śląskich. Prokuraturze okręgowej w Jeleniej Górze podlegają rejon w: Bolesławcu, Jeleniej Górze, Kamiennej Górze, Lubaniu, Zgorzelcu i Lwówku Śląskim; prokuraturze okręgowej w Legnicy podlegają rejon w: Głogowie, Jaworze, Legnicy, Lubinie i Złotoryi. Opracowanie nie omawia organów jednoosobowych i kolegialnych na szczelbu centralnym w Prokuraturze Krajowej.

oddziaływania, na kluczową w fazie decyzyjnej działalność organów kolegialnych są w sposób istotny ograniczone, głównie do funkcji opiniodawczych.

Opisując poszczególne prokuratury, należy rozpocząć od pierwszej z wyżej wymienionych, ze wskazaniem, iż w prokuraturze regionalnej działa zgromadzenie prokuratorów, które składa się z delegatów prokuratorów prokuratury regionalnej oraz delegatów prokuratorów prokuratur okręgowych i rejonowych działających na obszarze działania prokuratury regionalnej. Delegatów prokuratorów prokuratury regionalnej wybiera, w liczbie równej połowie liczby prokuratorów prokuratury regionalnej, zebranie prokuratorów prokuratury regionalnej. Delegatów prokuratorów prokuratur okręgowych, w liczbie równej jednej trzeciej liczby prokuratorów prokuratury regionalnej, wybierają zebrania prokuratorów prokuratur okręgowych i zebrania prokuratorów prokuratur rejonowych. Delegatów prokuratorów prokuratur rejonowych, w liczbie równej dwóm trzecim liczby prokuratorów prokuratury regionalnej, wybierają zebrania prokuratorów prokuratur rejonowych. Delegatów wybiera się na okres 4 lat⁶. Regulamin wyboru delegatów ustala Prokurator Generalny. Przewodniczącym zgromadzenia prokuratorów jest prokurator regionalny. Posiedzenie zgromadzenia prokuratorów zwołuje prokurator regionalny z inicjatywy własnej lub Prokuratora Krajowego, kolegium prokuratury regionalnej albo jednej piątej liczby członków zgromadzenia. Ostatnie wybory w regionie wrocławskim odbyły się w czerwcu 2016 r.

Zgromadzenie prokuratorów regionu wrocławskiego realizuje następujące ustawowo wskazane zadania: wysłuchuje informacji prokuratora regionalnego o działalności prokuratur i pracy prokuratorów oraz wyraża opinię w tym zakresie, wybiera dwie trzecie liczby członków kolegium prokuratury regionalnej, wybiera przedstawiciela do Krajowej Rady Prokuratorów, wybiera członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, rozpatruje sprawozdania z działalności kolegium prokuratury regionalnej, wyraża opinie w innych sprawach przedstawionych przez prokuratora regionalnego lub kolegium prokuratury regionalnej⁷. Przykładem wyrażania opinii w innych sprawach są nominacje kadrowe na kierowników poszczególnych jednostek organizacyjnych – okręgowych lub rejonowych, po wysłuchaniu referatu w tej kwestii przełożonego poszczególnego prokuratora.

Kolejnym organem kolegialnym w strukturze tutejszego regionu jest kolegium prokuratury regionalnej. Składa się z 6 lub 9 członków, wybieranych w dwóch trzecich przez zgromadzenie prokuratorów, a w jednej trzeciej powołanych przez prokuratora regionalnego spośród prokuratorów prokuratury regionalnej oraz

⁶ Art. 46 Pr. p. Formalnie wyboru swoich delegatów dokonują wszyscy prokuratorzy w prokuraturach okręgowych i rejonowych w głosowaniach tajnych i pisemnych, więcej w: R. Kmiecik, A. Staszak, *op. cit.*, s. 137.

⁷ Zob. art. 47 Pr. p. Decyzje zapadają zwykłą większością głosów członków zgromadzenia prokuratorów obecnych na posiedzeniu. Z przebiegu posiedzenia zgromadzenia prokuratorów sporządza się protokół, który powinien zawierać streszczenie dyskusji oraz treść uchwał. Protokół z obrad podpisują prokurator regionalny i protokolant.

prokuratur okręgowych i rejonowych z obszaru działania prokuratury regionalnej⁸. Przewodniczącym kolegium prokuratury regionalnej jest prokurator regionalny. Liczbę członków kolegium prokuratury regionalnej określa Prokurator Generalny. Kadencja kolegium prokuratury regionalnej trwa 4 lata. Posiedzenia kolegium prokuratury regionalnej zwołuje prokurator regionalny z własnej inicjatywy lub na wniosek jednej trzeciej liczby członków kolegium⁹. Kolegium to w ramach swoich zadań: rozpatruje wnioski wynikające z wizytacji i lustracji prokuratur, wyraża opinię o kandydatach na prokuratorów prokuratury regionalnej i okręgowej, wyraża opinię w przedmiocie odwołania prokuratora prokuratury regionalnej i okręgowej, wyraża opinię w innych sprawach przedstawionych przez prokuratora regionalnego¹⁰.

Kolegium poszczególnych prokuratur okręgowych składa się z 6 lub 9 członków wybieranych w dwóch trzecich przez zebranie prokuratorów prokuratury okręgowej oraz delegatów prokuratorów prokuratur rejonowych, a w jednej trzeciej powołanych przez prokuratora okręgowego spośród prokuratorów prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych z obszaru działania prokuratury okręgowej. Przewodniczącym kolegium prokuratury okręgowej jest prokurator okręgowy. Kadencja kolegium prokuratury okręgowej trwa 4 lata¹¹. Ostatnie wybory przedstawicieli do tego organu kolegiального w prokuraturach rejonowych i okręgowych na Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie odbyły się w czerwcu 2016 r. Posiedzenie kolegium prokuratury okręgowej zwołuje właściwy prokurator okręgowy z własnej inicjatywy lub na wniosek jednej trzeciej liczby członków kolegium. Najczęściej w praktyce inicjatywa należy do kierownika jednostki szczebla okręgowego.

Wśród swych zadań kolegium prokuratury okręgowej: 1) rozpatruje wnioski wynikające z wizytacji i lustracji prokuratur, 2) wyraża opinię o kandydatach na asesorów prokuratorskich oraz prokuratorów prokuratur rejonowych, 3) wyraża opinię w przedmiocie odwołania prokuratora prokuratury rejonowej, 4) wyraża opinię w innych sprawach przedstawionych przez prokuratora okręgowego¹².

⁸ Por. K. Piasecki, *Organizacja wymiaru sprawiedliwości w Polsce*, Kraków 2005, s. 285.

⁹ Kolegium prokuratury regionalnej wyraża opinię lub zajmuje inne stanowisko w formie uchwały, której treść zamieszcza się w protokole posiedzenia. Na podstawie art. 48 § 3 Pr. p. Prokurator Generalny wydał zarządzenie nr 34 PG z 17 maja 2016 r. stanowiące regulamin wyboru delegatów prokuratorów prokuratur okręgowych na zebrania dokonujące wyboru członków kolegium prokuratury regionalnej; A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, *Prawo o prokuraturze. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 284-285. W praktyce bardzo istotne jest stawienie się określonej liczby delegatów, większej niż pięćdziesiąt procent składu, w celu uzyskania kworum.

¹⁰ Zob. art. 49 Pr. p. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów członków kolegium prokuratury regionalnej obecnych na posiedzeniu. Z przebiegu posiedzenia kolegium prokuratury regionalnej sporządza się protokół, który podpisują prokurator regionalny i protokolant.

¹¹ Art. 50 Pr. p. Generalnie uczestnikami ciał kolegialnych w prokuraturze (zarówno w zgromadzeniu, jak i w kolegiach) mogą być tylko prokuratorzy aktywni zawodowo, to znaczy niebędący w stanie spoczynku; por. R. Kmiecik, A. Staszak, *op. cit.*, s. 140.

¹² Art. 51 Pr. p. Uchwały zapadają większością głosów. Z przebiegu posiedzenia sporządzany jest protokół, który musi podpisać prokurator okręgowy i protokolant.

Organy jednoosobowe w prokuraturze na Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie to szefowie poszczególnych prokuratur, którzy reprezentują swoje jednostki w kontaktach z podmiotami zewnętrznymi, przy zachowaniu podległości i drogi służbowej. W grupie tej znajdują się kierownicy jednostek¹³ – prokuratury regionalnej, prokuratur okręgowych i rejonowych oraz wskazani i wybrani przez nich zastępcy. Prokuratora regionalnego, prokuratorów okręgowych i rejonowego powołuje – po przedstawieniu kandydatury właściwemu zgromadzeniu prokuratorów – i odwołuje Prokurator Generalny, na wniosek Prokuratora Krajowego¹⁴. Władczy akt administracyjny mianowania na stanowisko aktualnie nie przewiduje z góry określonego czasu pełnienia funkcji przez prokuratora. Każdy kierownik jednostki danego szczebla działa poprzez wykorzystanie takich funkcji, jak: planowanie, organizowanie, decydowanie, motywowanie i kontrolowanie.

¹³ Obecnie prokuratorem regionalnym we Wrocławiu jest prokurator Artur Rogowski, jego zastępcami są: prokurator Jerzy Duplaga i prokurator Ireneusz Czopek. Prokuratorami okręgowymi są: w Opolu – prokurator Liliana Kapera-Kopczyk, we Wrocławiu prokurator Agnieszka Mulka-Sokołowska, w Świdnicy prokurator Wiesław Dworczak, w Jeleniej Górze prokurator Marek Gołębiowski oraz w Legnicy prokurator Zbigniew Harasimiuk.

¹⁴ Art. 15 § 1 Pr. p. Prokuraturę regionalną tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch prokuratur okręgowych. Do podstawowych zadań prokuratury regionalnej należy zapewnienie udziału prokuratora w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy przed sądami powszechnymi i wojewódzkimi sądami administracyjnymi, prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach ścigania najpoważniejszej przestępczości finansowo-gospodarczej i skarbowej oraz przeciwko obrotowi gospodarczemu względem mienia o wielkiej wartości, sprawowanie nadzoru nad postępowaniami prowadzonymi w prokuraturach okręgowych, a także prowadzenie wizytacji prokuratur okręgowych i rejonowych. Prokurator regionalny jest prokuratorem przełożonym prokuratorów prokuratury regionalnej, prokuratorów prokuratur okręgowych oraz prokuratorów prokuratur rejonowych na obszarze działania prokuratury regionalnej. Zastępca prokuratora regionalnego kieruje prokuraturą regionalną w zakresie ustalonym przez prokuratora regionalnego i w tym zakresie jest prokuratorem przełożonym prokuratorów prokuratury regionalnej, prokuratorów prokuratur okręgowych oraz prokuratorów prokuratur rejonowych na obszarze działania prokuratury regionalnej. Prokuraturę okręgową tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch prokuratur rejonowych. Do podstawowych zadań prokuratury okręgowej należy zapewnienie udziału prokuratora w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy przed sądami powszechnymi, prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach o poważne przestępstwa kryminalne, finansowe i skarbowe, sprawowanie nadzoru nad postępowaniami prowadzonymi w prokuraturach rejonowych, a także prowadzenie wizytacji prokuratur rejonowych. Prokurator okręgowy jest prokuratorem przełożonym prokuratorów prokuratury okręgowej oraz prokuratorów rejonowych i prokuratorów prokuratur rejonowych na obszarze działania prokuratury okręgowej. Prokuraturę rejonową tworzy się dla jednej lub większej liczby gmin (zasadniczo). W uzasadnionych przypadkach może być utworzona więcej niż jedna prokuratura rejonowa w obrębie tej samej gminy. Do podstawowych zadań prokuratury rejonowej należy zapewnienie udziału prokuratora w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy przed sądami powszechnymi, a w jednostkach, w których utworzono działy do spraw wojskowych, także przed sądami wojskowymi, prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych. Prokurator rejonowy jest prokuratorem przełożonym prokuratorów wykonujących czynności w tej jednostce. Zastępca prokuratora rejonowego kieruje prokuraturą rejonową w zakresie ustalonym przez prokuratora rejonowego i w tym zakresie jest prokuratorem przełożonym prokuratorów wykonujących czynności w tej jednostce; por. art. 22, 23 i 24 Pr. p.

Prokurator regionalny, prokuratorzy okręgowi i prokuratorzy rejonowi, jako piastuni jednoosobowych organów prokuratury, mają w znacznej mierze wspólne zadania do realizowania, jakie stawiają przed nimi akty ustrojowe prokuratury. Do wspólnych, ale wykonywanych oddzielnie na każdym szczeblu podziału prokuratury zadań należy zaliczyć kierowanie całokształtem działań, sprawowanie nadzoru nad pracą podległych prokuratorów i sekretariatu. Jak już wspomniano, szefowie prokuratur reprezentują swoje jednostki na zewnątrz i utrzymują stały kontakt z właściwym Komendantem Wojewódzkim Policji (dolnośląskim i opolskim), Komendantami Miejskimi i Powiatowymi Policji, Dyrektorem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu oraz innymi organami państwowymi, a także organami samorządu terytorialnego. Kierownicy jednostek koordynują działania podległych prokuratorów w celu zapewnienia jednolitego stosowania prawa. Sprawują nadzór nad sprawnym i prawidłowym przebiegiem postępowań przygotowawczych. Organizują nadzór własny lub przez wyznaczonych prokuratorów nad przebiegiem i efektywnością prowadzonych postępowań sądowych. W ramach nadzoru służbowego konsultują decyzje i wyznaczają kierunki działania dla prokuratorów i służb prowadzących postępowania przygotowawcze. Sprawują nadzór nad porządkiem i dyscypliną pracy, dokonują dekretacji pism wpływających po prokuratur, koordynują kontakty z mediami, opracowują stosowne sprawozdania i informacje. Rozpoznają w trybie przepisów postępowania administracyjnego skargi i wnioski. Sporządzają plany, harmonogramy, dbają o ochronę danych osobowych, tajemnicy związanej z toczącymi się postępowaniami, zwołują i prowadzą narady służbowe. Dokonują oceny skuteczności i efektywności realizacji wykonywanych zadań ustawowych. Dodatkowo pełnią dyżury poza godzinami urzędowania prokuratury¹⁵.

Prokurator bezpośrednio przełożony oraz zwierzchnik służbowy zapewniają równomierne obciążenie obowiązkami służbowymi podległych im prokuratorów. W przypadku prokuratorów pełniących funkcje dopuszcza się zmniejszenie obciążenia obowiązkami służbowymi w zakresie realizacji zadań¹⁶. Chodzi o prowadzenie niepełnej liczby spraw w porównaniu z referatem prokuratora danej prokuratury niewykonującego czynności funkcyjnych. W praktyce szefowie, szczególnie prokuratur rejonowych, starają się przejmować i prowadzić najbardziej skomplikowane sprawy kryminalne i gospodarcze, które występują na podległym im obszarze miejscowym. Kierowanie jednostką trudno pogodzić z realizacją wszystkich obowiązków nakładanych przez akty prawne. Zauważyć jednak należy, iż ich wykonywanie przez prokuratorów stanowiących jednoosobowe organy prokuratury pozytywnie wpływa na autorytet przełożonego wśród podwładnych prokuratorów.

¹⁵ Por. A. Łasocha, *Skuteczność zarządzania w instytucji wymiaru sprawiedliwości – Prokuratura Rejonowa*, Kraków 2017, s. 8-26 (niepubl.).

¹⁶ Art. 32 Pr. p. Przy podziale należy uwzględnić kwalifikacje, uzdolnienia i doświadczenie zawodowe oraz przestrzegać zasady równomiernego obciążenia pracą; A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, *op. cit.*, s. 242-243.

Podsumowując, w działalności prokuratury w Polsce, w szczególności na przykładzie regionu dolnośląskiego, wiodąca rola należy do organów jednoosobowych. Nadają one ton i zakres całokształtowi działania przedmiotowej instytucji. Od szefów poszczególnych prokuratur zależą prawidłowość podejmowanych działań i osiągnięte wyniki. Jeżeli chodzi o kolegialne organy w prokuraturze, to wskazać należy, że posiadane przez nie kompetencje w większości są opiniodawcze, o charakterze niewiążącym, powodują brak wpływu samorządu na szeroko rozumiane funkcjonowanie prokuratury.

Bibliografia

- Gil D., *Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego w polskim procesie karnym*, Warszawa 2011.
- Kiełtyka A., Kotowski W., Ważny A., *Prawo o prokuraturze. Komentarz*, Warszawa 2017.
- Kmieciak R., Staszak A., *Prawo o prokuraturze. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2020.
- Łasocha A., *Skuteczność zarządzania w instytucji wymiaru sprawiedliwości – Prokuratura Regionalna*, Kraków 2017.
- Piasecki K., *Organizacja wymiaru sprawiedliwości w Polsce*, Kraków 2005.
- Stefański R., *Nowy model prokuratury, a postępowanie karne*, [w:] *Postępowanie karne po nowelizacji z dnia 11 marca 2016 r.*, red. A. Lach, Warszawa 2016.
- Wolski S., *Oskarżyciel publiczny*, „Wileński Przegląd Prawniczy” 1938, R. IX, nr 6.

